

بارزانی/تاله بانی...ووتەیا ره‌خه‌گه‌ران!...

شهری نازاد کرنا ئێراقی ره‌نگ ئو رویه‌ک نوی دایه‌ روژه‌لاتا ناڤین. ره‌نگ ئو ژبانه‌ک نوی دایه‌ هاوه‌لاتی بین ئێراقی ب گشتی ئو ب تایه‌تی نه‌ته‌وا کورد. د سه‌ری دا ژێ دیار بو، که سه‌رکردایه‌تی یا کوردی کارتین باشتر ئو ب هیز ل به‌ر ده‌ست هه‌بون ئو هه‌تا نوکه‌ ژێ د ده‌ست سه‌رکردایه‌تی یا کوردی نه‌ف کارته‌نه‌ هه‌نه. کارتین که ب ئاویه‌ک به‌رفره‌ دشین بینه‌ گورانکارین نه‌خشه‌یا روژه‌لاتا ناڤین، ئو بیته‌ هویه‌ک سه‌رسورمانکه‌ر ژ بوی جفاکا ناڤ نه‌ته‌وی ئو روژه‌لاتا ناڤین. پرس ئەفه هه‌تا چ راده‌یه‌کی سه‌رکردایه‌تی یا کوردی سوډ ژ فان کارتاتان وه‌رگرتی نه‌؟

به‌ری کو به‌رسفا ئی پرسێ بیته‌ داین، پیوسته‌ که بیته‌ دیار کرن، مه‌به‌ست نه‌ک ئەفه که ئەف پرسه‌ بیته‌ زه‌لال کرن، به‌لام لایه‌نک دی ئی کیشه‌یا کوردستانی بیته‌ دیار کرن. ماوه‌یه‌ک درێژه‌ که پینوس ب ده‌ستین کوردستانی- ره‌وشه‌نیر ئو نوسه‌ر- هه‌م ل کوردستانی ئوه‌م ژێ ل ده‌رفه‌ی کوردستانی ب ئاویه‌ک گشتی هیزش دینه‌ سه‌ر هه‌ردو پارتین سه‌رکی - پدک ئو ینک- ئو سه‌رکردایه‌تی یا فان پارتی یان. ره‌خه‌ د جه‌جی خوه‌ دایه‌ ئو پیوست ناکه‌ت ژێ که ری ل به‌ر ره‌خه‌گه‌ران بیته‌ گرتن. به‌لام هه‌می ل سه‌ر ئی کوکن که ره‌خه‌ پیوسته‌ که ئافادانکه‌ر بیت. قه‌واره‌یا که ره‌خه‌ تیدا بیته‌ دیار کرن، گرنگی یا ره‌خه‌یان دیار دکه‌ت. بیرو رایین که دیارکه‌ری توره‌ی ئو سوکایه‌تی کرنین ب وه‌ک ره‌خه‌ نائیته‌ ناسکرن. کیشه‌یا یه‌ک نه‌گرتنا هه‌ردو ئیداره‌یین کوردستانی، که وه‌ک مالا کورد تیته‌ ناسکرن، ته‌وه‌را به‌رفره‌ یا ره‌خه‌گه‌رانه‌. ئو ته‌وه‌را دی بین ره‌خه‌یان د زفریته‌ سه‌ر جیاوازیین د نابه‌را دیتین سه‌باره‌ت ب کیشه‌یا که‌رکوک ئو به‌شین کوردستانی یه‌، که هه‌تا نوکه‌ ژێ ریکه‌ چاره‌سه‌ری ژ بوی نه‌هاتیه‌ دیتن، به‌لکو ئەف ته‌نیا د قه‌واره‌ یا یاسایا کاتی یا ئێراقی دا وه‌ک ریکه‌ چاره‌هاتیه‌ دیار کرن. ئیرو سه‌باره‌ت ب کیشه‌یا که‌رکوکێ ناکوکیین د گه‌ل هیزن ئێراقی ئو وه‌لاتین جیران هه‌نه، که ژ بوی سه‌رکردایه‌تی یا کوردی ئو نه‌ته‌وا کوردی " کیشه‌یه‌ک پرنسیپی یه‌" که دابه‌زین ژێ نینه. ب کرده‌وه‌ سه‌رکردایه‌تی یا کورد ب ئاویه‌ک جدی ئەف خواستینه‌ که د چارچو‌فه‌یا ئیداری دا بیته‌ چاره‌سه‌ر کرن، دکاتی که بریاره‌ک یاسای ل پشت چاره‌سه‌ر کرنا کیشه‌یه‌ک وه‌ها هه‌یه‌.

ره‌خه‌یین که تایه‌تی ئاراسته‌ی که‌سایه‌تی یا کاک مه‌سه‌ود بارزانی ئو بنه‌مالا بارزانی- مام جه‌لال تاله‌بانی ئو ئیکیتی نیشتمانی کوردستان هاتینه‌ کرن پتر دزفرن سه‌ر هندی که گویا ئەف هه‌ردو سه‌رکرده‌یین کورد ته‌نیا ل په‌ی به‌رژه‌وه‌ندیین بنه‌مالا خوه‌ دگه‌رن. ئو بزافا نه‌ته‌وا کوردی ژ بوی مه‌رامین خوه‌ بین تایه‌تی ب کار تینن. ئەف هنگی ده‌ردکه‌ڤیته‌ هوئی ده‌ما که مروفل کیشه‌یین شرکه‌تین موبایل ته‌له‌فون، ئو تیکلیین که ب شرکه‌تین تورکیه‌ فه‌هاتینه‌ داین بینینه‌ به‌رچاڤ. ب تایه‌تی که تیکلیین مام جه‌لالی بین رامیاری/ئابوری ب به‌ره‌ی تورکمانی/تورکیه‌ فه‌ که گه‌هیشته‌ راده‌یه‌کا به‌رفره‌ که د خواستن ب فیلمی که گویا " مام جه‌لال ده‌ستێ که‌نعان قه‌ساب" ی ماچ کری یه‌ وه‌کی سوکایه‌تی کرن ب بزافا نه‌ته‌وا کوردی هاتیه‌ ناسکرن. هه‌له‌بته‌ ته‌گه‌ر ئەف راست با، به‌ئێ سوکایه‌تی کرن ب بزافا نه‌ته‌وا کوردی بو. به‌لام راستی تشته‌ک دیه‌. ل ئالی دی جیرانین کوردان دخواستن که ناکوکی د ناڤه‌را مام جه‌لال ئو کاک مه‌سه‌ود بارزانی دا چینی بکه‌ت، به‌لام ئەف ژێ سه‌رنه‌که‌ت ئو خه‌یالین وان به‌ر ئاف چون.

دوژمنین کوردستانی د زانن که گهر ستوین نو بنگههین پارتین سهره کی سست بکهن یان ژی بشین کارگیز بن ل سهر تهوهره دیتن سهر کردایهتی یا کوردی سه بارهت ب کیشهین پهنسیپی ، دی هنگی بشین گورزی خوه ل دژی گهن کورد بوه شین. سیاسهتهک وها ژ نالی دوژمنان فه گهلهک جارن سهرکهتی یه نو بویه هوی ژ ههف پارچه بونا ریژین یه کگرتنا رامیاری نو لهشکهری بزاڤا کوردستانی . کاره ساتین وها پتر ژ بهر نه بونا ژ ههف تیگههیشتهک نهتهوی ، ههروه سا ژی بیر و رایین جیاواز ژ بوی دارشتنا بهرنامهیک یه کگرتی- د کاتی خوه دا بهرهی کوردستانی نو پشتی سهرهلدانن پارلهمانی کوردستانی- که بشیت بزاقهک وها بگههینیت نارمانجین سهره کی نو دهستیشان کری ب دی هاتینه. دوژمنین نهتهوا کوردی شیانه که سود ژ ناکوکیین د نافهرا سهر کردایهتی یا کوردی بگرن نو بگهن نارمانجین سهرکهین خوه. بهلام نیرو ب هه بونا دهر گهه نو که نالین دیپلوماسین جیاواز ، سهر کردایهتی یا کوردی پتر هاتیه بال ههف نو یهک دگریت نو پتر ژ بوی بهرزه و نه دیین نهتهوی سود ژ فان دهر گههان دگریت. ب کار نایننا فان دهر گههان پلانین دوژمنان بهرناث برنه نو یه کگرتنهک د وتارا سیاسی نو ههلویتین ههردو سهر کردهین کوردی دا - مام جهلال نو کاک مهسعود بارزانی - ب دی تانیه، که نهف ژی ب خوه نیشانا پتهو بونا یه کگرتی یه.

گهن کورد د رهوشین ناله بار، چهوساندن، مالویرانی نو دهر بهدهری دا ژیان بری یه سهر. فان هویان ب ناوایهک بهرفره کارگیزی ل سهر که سایهتی یا تاکتی کورد هه بویه، که سهره لنه ددهت، بهلام ههردهم بن دهست بیت. نو ب نه بونا فاکتورین په یوه ندین دیپلوماسی کارگیز یهک بن وچان ل سهر که سایهتی یا کوردی هه بویه، که خوه وه کی که سایهتی یهک لاواز ناسبکهت.. بهلام سهرهلدانن پیروز داوی ب ره شهک وها نالی. بنه مایین که سایهتی یا کوردی هاته خورت کرن. ناسنامه یا کوردی هاتیه په روه دده کرن، دامه زانندن نو ژیانندن. بنگهها یه کگرتنا نهتهوی خورت تر بو. نو نهف هویه نه بون که وا کر که هیژین کوردی بونه فاکتورین سهره کی د شه ری نازاد کرنا ئیراقی. جیهان هه می ته ماشه فانی چالاکیین پیشمه رگهین کورد بو، که چاوان ل ره خ هیژین نه مریکا فه توانایا لهشکهری یا هیژین کوردستانی نیشانی گهوره هیژا لهشکهری یا جیهانی دا. نیرو ژی پاراستنا کوردستانا باشور ژ تهرور نو نازاوه چیان هه می د زفریته سهر هیژانی نو زیره فانی یا هیژین لهشکهری نو پاراستنا کوردستانی. دهقیت که نه م هه می پی شاد بن نو شانازی پی بکهین.

بهل، دیت نو بوچونین کاک مهسعود بارزانی ل ناف کوشکین داگیر که رین کوردستانی ل هه می جیهانی بانگ فه دا. فی جاری ب جدی یه ته کی که گه هیشته هیسکین لاشین داگیر که رین کوردستانی. - واته نهف ژ بیر نه ئیته کرن، که نه م - کورد - ل سهر ناخافتنا خوه جدی نه نو گه فان ناکهین، بولکو نه م دی پی ژی رابن. دیتن کاک مهسعود بارزانی وه کی بروسکی دنگین کوشکین دوژمن نو داگیر که رین کوردستانی توشی هه ژانی کر. نهف دیتنه ل نالی دی ژی، وهک داخویانی یا شه ری ل هه مبه ر هه می داگیر که رین کوردستانی نو هیژین ئیراقی که ل دژی ل بیرو که یا "که رکوک دلی کوردستانی یه" هاتیه دیار کرن. ژ بوی دوژمنان هاتیه دیار کرن، که نه تهوا کورد ب سهر کردایهتی یا خوه فه ناماده یه ژ بوی پاراستنا ناسنامه یا خوه نو ناماده یه که وازل هه می دهسکه فتنین خوه بینیت نو دهست باقیته "که لاشینکوفی" نو دیسان خوینا خوه تومار بکهت. چیاپین کوردستانی ناماده نه که سفره یا خوه ژ بوی پیشمه رگهین کوردستانی فه کن. فی جاری پیشمه رگهین کوردستانی سنورین "جه بهل حه مرین" بهر نادهن، بهلکو ریک نادهن که یهک دوژمن کوردستانی پی خوه باقیته پشت چیا ی سور یان ژی جه بهل حه مرین. سناریوین وه لاتین داگیر کهر، تایهتی تورکیه، هه می دی بهر ناف چن.

ئەگەر ئەف ھات ئو رو دا ھېزەك وەكى ئەمريكا ناكوكيەك وەھا د ناقبەرا كوردان ئو ھاوپەيمانی وئى بى ناتو- توركيە - دېرژە وەندى يا خوە دا نابىئىت. كوير بينا ناكوكى يان د ناقبەرا كوردان ئو توركيە دا د بىتە ھوى سەرتىشى يەك مەزن ژ بوى ئەمريكا. ئو ئەگەر ھات ئو شەرەك ناقخوى ل ئىراقى رودا، راگەياندا دەولەتا كوردستانى ل پەى خوە تىئىت. كارەساتەك وەھا ھەتا رادەيەك بەرفرە دى رېكفەر دىت ژ بوى وەلاتىن جىران كە تلى يا خوە بىخەنە ناف ناكوكيەن ئىراقى دا ئو ئەگەرا يوگوسلاڤيا دويەم ل ئاردا ھەيە. بەلام نايا سەروك حكومەت ئو جەنەرالىن وەلاتىن داگىر كەرىن كوردستانى ئامادە نە كە ل سەر كىشەيا كوردستانى بگەفەنە بەردەستى دادگەھا لاھای؟

رەخەنگرىن بزاقىن راميارىن كوردستانى، كە خوە د ناف قالب ئو چارچوقەيەك يوتوپى يا راميارى دا فەشارتىنە سەر كىردايەقى يا بزاقا كوردى وەكى "خائىن، وەلاتفروش، نەتە وەفروش ئو كەسايەتتىن كە بەرژە وەندىن بىنەمالا خوە دپارىزن" ناقكرىنە. بىناقكرنا بزاقىن كوردستانى ب نائى - "خائىن" - ل دژى بەرژە وەندىن سەرە كىين بزاقىن نەتەويين كوردستانى يە ئو ل جەھى خوەدانىنە، بەلكو دويە ژ راستى يا بزاقا كوردستانى ئو جوخرافى يا كو نەتەوا كوردستانى تىدا ھاتىنە زندانى كرن. رەوشا جوخرافى ئو راميارىن جىھانى پىويستە كە ل بەرچاف بىتە گرتن، ئەگەر بىت ئو دادوهرى يەك ل سەر بزاقا نەتەوا كوردى بىتە كرن. بەلى كىماسى ل دەف سەر كىردايەقى يا راميارى ئو لەشكەرى يا كوردى ھەبويە/ھەى ئو ل كائى پىويست دا ئەف كىماسى يەنە نەھاتىنە چارەسەر كرن كە بشىن سود ژ ناكوكيەن نائفەتەوى ئو ھەروەسا ژى ناوچەى وەرگرن. ب داخ فە ئىرو ھندەك رەوشەنبىر ئو پىنوس ب دەستىن كوردستانى، پارتىن سەرەكى وەكى پەك ئو يىكى، ئىگرتوى يا ئىسلامى خستىنە بەر شالووين ھىزىش پىنوسىن خوە. تاوانبار كونا سەر كىردايەقى يا كوردى ب نائى خىانەتە كار نە د جەھى خوە داىە. ئەگەر سەر كىردايەقى يا سىياسى يا كوردى خائىن، پىويستە كە ئەم فى پىرسى بگەن، ئەفەن كە خوە وەكى رەوشەنبىر ددەنە ناسكرن ل كوى بون، كە فان خائىنان ژ بوى نەتەوا كوردى بدەنە ناسكرن؟ چما ھەتا نو كە ژى رەوشەنبىر كوردى پىنگافەك ھاوبەش ژ بوى داوى ئانىن ب كىشەيەك وەھا نەئافىتەن؟ نايا ئەف رەوايە كە بىتە ديار كرن، كە "خىانەتكارىن مەزن رەوشەنبىر نەتەوى نە"؟ چما ژى پىزا تىتە گوتن رەوشەنبىر؟ رەوشەنبىر ئەگەر خەما نەتەوا خوە بخويت، وئى وەك پىويست دەست ب چالاكى يان بگەت، كە ل ناف جفاكى دا دەنگ بدەت. نەك ل پشتا مىزا نقىساندىن بىت ئو راستى يان ل چارچوقەيەك تىورى بىئىت، كە چ ھاوسەنگى د گەل راستى يا جفاكى نەبىت. نمونە ژى گەلەكن. كائى ئەو رەوشەنبىر كە ھەتا دوھى ب وئىنەھەقال ئو كارىكاتوران سەر كىردايەقى يا كوردى ب ھەر جورەيكى شروڤە دكرن. كائى ئەو رەوشەنبىر ئو پىنوس بدەستىن كە خوە ل پەى مىزا خوە حەشار داينە ئو ھەتا دوھى نە مرەكەب ئو نەكاخەزان تىزا بابەتتىن وان دكر، كە ل دژى سەر كىردايەقى يا كوردى بنقىسن. كائى ئەو رەوشەنبىر كە ئىرو ب چافى خوە دىبنن كاك مەسعود بارزانى ل ناف نائفەندا توركان ئو دوژمنىن كوردستانى ل دژى وان سىنگ فەدايە ئو ديار كركە كەركوك دلى كوردستانە ئو ئامادەينە كە ل دژى ھەر ئالى يەكئى شەر بدومىنىن، ئەگەر بخوازىت كە كەركوكى ژ كوردستانى فەكەيت. دىتتەك كە حكومەتا ئىراقى ئو ھىزىن ئىراقى ژى توشى ھەراسان كرى يە. دىتتا كە سەر كىردايەقى يا كوردى نەشەت ل دژى رايان نەتەوا خوە راوستىت، ئەگەر ھات ئو نەتەوا كوردى داخواسەر خوە بوئى بگەن. كائى ئەف رەوشەنبىرەنە. نايا دىتتىن وان سەبارەت ب سەر كىردايەقى يا كوردى، دىتتەك شاش نەبويە؟ كائى ئەو رەوشەنبىر ئو پورتونىست، كە خوە وەكى رەوشەنبىر نائفەكن، بىي كور رەوشەنبىر بن. كائى ئەو كەسايەتىن كە توشت كىماسىين كەسايەقى بونە ئو ل خوە را نابىنن، كە بەشدارى بزاقا جفاكى بگەن، كە بەرھەم ھىنەر بىت ئو بشىت نقىشىن داھاتى

بئى كوردستانى پەروەردە بىكەت. ئەزىب قان دىران خوازىارى ھىندى نىمە كە رەوشەنبىر ئو پىنوس بدەستىن كوردستانى واز ژ رەخنىيىن خوە ل ھەمبەر دەسلاتا رامىارى يا كوردستانى بىنن. بەلام ب پىچەوانەفە بىر دكەم. كاتى كە رەوشەنبىر واز ژ خەباتەك وەھا ئانى، ھىنگى ئەو نەك رەوشەنبىرە، كە ھىزەك ئافادانكەر بىت، بەلكو وىرانكەرە. لەورا ھىژاى يا كەسايەتى يا رەوشەنبىر پىويستە بىتە راگرتن. چونكە ئەف ھىزە وەكى فىتامىن ئو دەرمان تىتە زانىن. ئەف رەوشەنبىرە كە پىشەواپى جفاكى يە.

سەردار شەرىف سەندى serdarsharif@hotmail.com

كوپەھاگ-دانمارك 21.10.2004